

Napodpisani se dopiše na stakaju. Prijepetana se pisama stakaja po b svaki svaki roduk. Oglasi od 8 rok datih stoje 60 nđ, sa svaki roduk više 5 nđ, ili u slučaju opetovanja za pogodbu na upravom. Novot se bilja postarskom naputnicom (aspegnno postalo) na administracija "Naša Sloga". Ime, prisimo i naj, bilju poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrijeme, puka to javi odpravništvu u otvoren pismu, za koje se ne plaća nikitarino, ako se isvana napiso: "Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Istasi svakog četvrtika na oislom arku.
Doplat se navradaju ako se i netakaju.
Nabiljegovaal listovi se nepriznajt. Fredplata e postarinoza stoji 5 for, sa najlake 20 for. na godinu Raznajarno for. 2 1/2, i sa polgodine. Ivan carevino više postari-
Na malo jedan broj 5 novr.
Uroditelno i administracija nalet se u Via Farnato bri 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom ruzna male stvari, a našega sva pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Kluna i drugova na njegovu pruzvišenost g. ministra unutarnjih posala markiza Baquehem-a.

Zadovoljavaju jednomu ukazu c. k. ministarstva pravosudja, izdalo je c. k. prizivno sudisti u Trstu naredbu, da se u svih onih sudbenih kotarjih Istri, u koji stanzuju Talijani i Slovenci, dotično Hrvat, službene tabele, koje se nalaze na sudbenih zgradah, i koje nose do sada jedino talijanski napis, zamjene sa talijanskim i slovenskim, dotično hrvatskim napisom.

Ova odluka v. s. s. s. c. k. ministarstva pravosudja, dotično c. k. prizivnoga sudista u Trstu jest tim pravdnija, pošto stanjuje u Istri po izkazi zadog postu pučanstva 186.249 Starova a samo 118.301 Talijan. Uzprkos tomu naišla je ova pravdnia i državnim temeljnim zakonom odgovarajuća naredba visoke pravosudne oblasti sa strane talijanske na žestok odpor, kojema se je dalo odziva ponajprije izlazivajućim novinarskim člancima i prosvjedi, i to na samo od istarskoga zemaljskoga odbora i od mnogih obćinskih zastupstva Istre, već napale i od trćanskoga zemaljskoga odbora i od trćanskoga gradskoga zastupstva, koji nisu na to na nijedan način pozvani, konačno također i javnim uličnim izgređi.

Tako su obdržavali u Kopru dne 14. t. mj. obćinsku sjednicu, na kojoj bijaše zaključeno, da se prosvjeduje proti naredbi c. k. prizivnoga suda u Trstu. Kad su obćinski zastupnici poslije sjednice kuci pešli, bijahu oni od rulje od kakovih 50 Talijana sa živioćki na Italiju pozdravljeni i po ulicah praćeni.

Iste živioćkie ponajprije pred stanovni odlićujućih obćinskih zastupnika, doćim se je na vrata kuća, u koji stanzuju Slovenci i Hrvati silnim štopotom i bućnom vikom udaralo: "*Fora i scavi, fora il partito croato, fora i croati*".

Iste večeri obdržavali su i u Piranu obćinsku sjednicu prihvativ jednak prosvjed proti često spomenutoj naredbi ces. k. prizivnog sudista u Trstu. I tu su pošli poslije sjednice buće i pjevajuć po ulicah prirediv po svjedocanstvu lista "*L'Indipendente*" tako veliku, svećanu i ćastnu demonstraciju, da se takove od god. 1848 nitko nesjeća.

Od te bućne demonstracije prošli su vrlo brzo na ćinjence. Kako izvješćuju novine od dne 22. t. mj. prolazilo je dne 21. t. mj. na večer opet množtvo puka talijanskog jezika, i to nipošto sa živioćki na Austriju, kao što to kažu brzobjavne viesti novinali, već sa živioćki na *Italiju, na Lega nazionale* i sa uzlicami:

PODLISTAK.

Put na Sniežnik.

Piše Vinko Rubeša.
(Nastavak.)

Šuma, kojom se verasno pretećnije je sam bukvik. Ima tute ogromnih bukava, a najje se i po koja gorostasna j. la. Amo, reć bi, da riedko zalazi sjekira, jer su slabi putevi i ljudem izvan ruke, pa se vole drugud ogledati, da nasjeku potrebna drva. Kako smo vraćajuć se opazili, ima ovde množtvo subih bukava, koje nienio strće u zrak ili gñilje leće na zemlji oborene od striele ili unišćene od inih zračnih nezgoda.

Oko četvrti ure u jutro dovimusmo se podnoćja Sniežnika. To je ravinnasta visocina zaraćena travom. Tek gñljedje viri po koja stiena. Umorenim posjedosmo na rosnu travu, da pribieremo dalja, pa onda stadosmo se verati strmom stazom izmed bukuvog šćikarja, koje je prema vrhu odstupilo zemljište boru pazuvac. Za 3/4 sata mućna puta, a na njećkim mjestima i

"Jede sa Slaveni". Grad Piran grozio je slovenskim financijalnim straćarom, okrenu se, kako javljuju spomenuta novinarska izvješćia, proti stanovom dvojice kanonika, koji da su pokarali zauzimanje jednog svog druga za ćisto talijanske tabele, poćiniv tuj razne divljakće ćine.

Izgređnici bacise naime dolje silom kućna vrata, prodrieše u konobu, te bacase kamenje u sobe. Tada se uputiše pred zgradu c. k. kotarskog suda bacajuć na istu kamenje te razbiše i tuj mnogog prozora. Bućeća rulja razšćkala se je tekar pošto je orućnićtvo posredovala zagroziv e, da će strieljati.

Pošto je obćinsko zastupstvo u Piranu izvjavilo c. k. oblastim, da ono nemozie jamćiti za uzdranje reda nakon odstranjenja talijanskih tabela, poslalo je c. k. namjestićenje dne 22. t. mj. svoga posebnoga ćinovnika sa jednom kumpanjom vojnika u Piran, pojaćiv također tamno orućnićtvo i financijalnu straću. Na kao što se brojajuća bećkim listovom iz Pirana dne 23. t. mj. ponovili su nemire kod dolazka vojnika, te da se je tećkim dogodjajem izbieglo jedino pomirljivim postupanjem ćastnika. Svetiina se zgrunala opet pred sudbenom zgradom zahtjevajuć burno, da se uzpostavi prijašnju samo talijansku službenu tabelu, dok se je napokn pokazao na skodu sudbene zgrade naćelnik u pratnji namjestićkog tajnika dra. Hohegggera, te u ime vladinoga komesara izvjavio, da će se talijansku službenu tabelu opet prićivstii, što se je u istinu dne 23. t. mj. i dogodilo.

Kad su na 18. t. mj. u Beću radnici nekoje demonstracije prićediiti htjeili, izvjavila je njegova prejasnost gospodin ministar predsjednik javno uz glasno odobravanje visoke kuće u 307. sjednici dne 19. t. mj. da će službenice državne aukćoritete, kao što je njihova dućnost, javni red i sigurnost štitići, mogućim protuzakonitim izgredom sa pritiskom snprotstaviti se, te uspješno vrsiti svoju dućnost, koju pravom traži na zašćitu svojih mirjoljubiv gradjanin, i da zakonodastvo nitiba dokaz sa ulice.

Uz tako svećanu izvjavu ćini se podpisanim nevjerovatno, da bi vlada napram izgređnikom u Piranu pokazala toliko slabozie, te da bi opozvala ono, što je sama odredila; radi toga uslobadaju se upraviti na njegovu pruzvišenost gospodina ministra unutarnjih posala sliedeće upite:

1. Dali je primila njegova pruzvišenost službenu izvješće od dogodjajih u Piranu?

2. Jeli istina, da je naćelnik zamamćio izgređnikom u ime vladinoga komesara, da će se njihovom zahtjevom zadovoljiti, te

službenu tabelu sa ćisto talijanskim napisom uzpostaviti?

3. Kako mozie njegova pruzvišenost u jectnom slučaju opravdati tu slabozie od c. k. namjestićenja izaslanog vladinog komesara, slabozie, koja škodi u najvišem stupnju ugledu države, i dali kani pozvati njegovu pruzvišenost dotičnoga ćinovnika, dotično c. k. namjestnika u Trstu na strogu odgovornost i, u koliko to spada na njegovu pruzvišenost, sa svom odlućnostju ustrajati na provedenju naredbe, izdane od pravosudne oblasti? "

U Beću, dne 24. oktobra 1894.

Klun, Perić, Svozil, Zedtwitz, Kulp, dr. Fanderlik, Karl Max, dr. Záček, Povše, Pfeifer, Globoćnik, Hagenhofer, Pály, Traunfels, Peltler, Alfred Coroini, dr. Gregorić, Nabergoj, Spincić, Morsey, Czarnin, Robić, dr. Gregorec."

Odgovor

ministra unutarnjih posala markiza Baquehem-a na interpelacije zastupnika Kluna i Spincića u poslu dvojezićnih tabela itd. kod c. k. kotarskih sudova u Istri.

Odgovarajuć na obje interpelacije priobćiti mi je sporazumno sa gospodinom ministrom pravosudja sliedeće. Što se tiće ponajprije izgređa u Kopru od dne 15. t. mj. to se je stvar dogodila ovako: Dne 15. oktobra na večer sakupilo se obćinsko vieća u Kopru na izvanrednu sjednicu, na kojoj bijaše prihvaćen prosvjed proti naredbi prizivnoga suda za Primorje u poslu dvojezićnih službenih tabela.

Poslije sjednice sakupilo se oko 150 osoba na glavnom trgu pred obćinskom zgradom, te je priredilo ćlanovom obćinskog vieća ovaciju. Nakon toga pošli su demonstranti glavniim ulicam grada, priredivši pred stanovni vodjać stranke bućeće izkaze. Vikali su: *Eveica Capodistria italiana. Eveica P' Istria italiana*, i pjevali pućke pjesme: *L'inno dell' Istria** i *Legga nazionale**.

Tada se je podalo množtvo pred stanovni slavenskih svećenika *Legovicia i Glavoine*, gdje se vikalo: "*fuori i croati e sloveni*". U ulazna vrata *Legovicia* stana udarali su nogami, a u prozore na stanu *Glavoine* bacali komade drva.

U 8 1/2 sati na večer svrsila je demonstracija.

Prosvjed obćinskog vieća obavustavo je upravitelj kotarskoga poglavarstva.

Što se tiće izgređa u Piranu, ćast mi je sliedeće pribićiti:

U nedjelju dne 14. t. mj. prije podne oko 11 sati bijaše hrpa ljudi na trgu

gora, a vele njeki, da se sa dalekozorom i do Zagreba dopire. Na sjeveru razvalila se *Kranjka dećela* sa na riedko postjanim gradlicima i selima, od kojih zamjetismo gradilima okom se. *Petar, Bahino polje, Svagurje* itd. Medju brigovima uzubilo se *Ćirknićko jezero*, preko dalje sternia sa ostala *Kranjska*, dok se u daljini ne izgubi u magli. Vodić nam reće, da se za ćista vremena vidi dalekozorom i biela *Ljubljana*. Prema zapadu gubić se u magli goriećko gore, doćim jućnije bielio se mora tamno negdje preko Trsta.

Sniežnik leži 1800 m. iznad mora, dakle za podpunih 400 m. više nego li Ućka gora. Vrhunac njegov pust je i kameniti i tek zaraćen travom, a sa jućne strane i pazuvim borom. Oblika je ćunjasta, sa iztoćne i sjeverne strane veoma strm. Podno vrhunca izboćile se naokolo velike stiene, kao kakli ovratnik od ćetinjem gñlu. Na najvišjoj toćki usadjen je maleni ćećljazni krić, koji se nalazi u veoma lošem stanju. Oko njega nagomilano je kameenje, po kojem amo tamno ćita se po koje ljudsko ime ubijezeno uljenom bojom. Uzlićna vrhunac nalazi se sa jućno iztoćne

pred obćinskom zgradom razpravljajuć o naredbi, da se postavi dvojezićnu službenu tabelu na zgradu kotarskoga suda u Piranu.

U to doba prolazie je trgom kanonik *Vidić*, kojega sa ljudj ramolli, da ih vodi k naćelniku, koji bi im dao blizih ubavjesti u tom poslu. Kanonik *Vidić* odazove se pozivu, te zamoli naćelnika, da sazove sjednicu obćinskog vieća, da se pogovore ob ovom poslu. Naćelnik izvjavia na to, da je pripravan tomu zadovoljiti, te ureće još za isti dan izvanrednu sjednicu obćinskog vieća neobavievstju o tom po propisu kotarsko poglavarstvo. Sjednica se obdržavala u 6 sati poslije podne u prisutnosti svih 30 viećnika i oko 300 slušatelja; prihvaćeno bijaše prosvjed proti izvješćuju dvojezićne službene tabele. Govorili, izrećeni u sjednici za utemeljenje postavljени proiloga, bijaću od slušatelja živahnim odobravanjem poprćeni, a te odobravajuće uzlikie opetavalo je svaki put ono 250-300 osoba, sakupljenih pred obćinskom zgradom. Poslije sjednice pozdravilo je sakupljeno množtvo iz obćinske zgrade izlazeće obćinske viećnike sa uzlicami: "*Eveica P' Istria*", "*Eveica Pirano*", a jedna mala hrpa od oko 30 osoba prolazie je gradom pjevajuć pućke pjesme. Zaključak obćinskog vieća obavustavo je kotarsko poglavarstvo.

Dne 18. t. mj. dao je kotarski sudac u Piranu usljed naloga prizivnog sudista za Primorje, službenu, jednojezićnu (talijansku) tabelu skinuti, da pak na ova tabelu uz talijanski također slovenski napis postaviti dade.

Tabelu je skinuo sudbeni sluga *Ruzzier*.

To je dalo povoda demonstraciji, koja je izvelo oko 150 osoba na trgu sakupljenih, koje su sudbenomu slugi dovikivali, da ostavi tabelu na njećinom mjestu, pri ćemu su bacali na njega kamenje, kojim ga ipak ne pogodiše.

Obćinski ćinovnika ne bijaše viditi kod te zgrade. Kad je doznano za te dogodjaje upravitelj kotarskoga poglavarstva u Kopru, odposlao je jednog ćinovnika kotarskoga poglavarstva u Piran.

Ovaj je traćio od naćelnika u Piranu, da poprimi potrebite mјere za uzdranje mira i reda, a pošto je ovaj to ustmeno zaniekao, zahtjevno je od njega toćnu pisanu izvjavu.

Naćelnik izručio je odaslaniku kotarske oblasti pošto se je posavjetovao o tom poslu u obćinskom vieću. Izjavia te je gñsila, da naćelnik neće poprimiti mјere za uzdranje mira i reda.

Na to je poduzeo odaslanik kotarske oblasti iz Kopra potrebite mјere na zašćitu javnog poredka i mira.

strane. Jedva je zamjetiva staza, ovde ondje zabilježena po kamenju crvenomodrim znakovima kojim su valjda kakvi "turisti" naznaćili put do vrha.

Oko vrhunca i niže sijaset ima raznog cvieda. Nadjosmo tuće i takvih vrsti, koja je po našim poljanama cvietaju, kao n. p. njekeje vrsti djetaljine, voljujskog oka, stolistnjuka, a osobito izćie se ronuliet ill bielolist (Edelweiss), kojim je gotovo sav okoliš obćelio. Bielolist nalazi se u obinom brojju i na podnoćju vrhunca, doćim ni na najvišem vrhuncu Ućke nieszu ga moć naći, kuko spominje *Hirc*.

Iza 6 1/2, kad se naućismo divna vidiku, etadosmo se lagano spuštati, kuped uzput oviće, ponajviše bielolist, da si njihje izćitimo šesire, a i da ga kod kuće spremimo kao uspomenu na Sniežnik. Najlić smo i na ćitave lupte rućnih gorških jagoda, kojima ovdie onda ovlaziamo suha ei usta.

Uzput svratismo se k jednoj ugljevarskoj koljebi. Malena je to koljebina, tek za nevolju slupana. Stiene sугradjene su joj iz (Konac sliedi.)

Po nalogu namjestnika u Trstu bijaše javljeno načelniku u Piramu, da njegova protibuna nevrjedni.

U noći od 21. na 22. oktobra t. g. ponoviše se nemiri u većoj mjeri.

U 7 sati skupilo se na glavnom trgu do 1600 osoba, koje su vikale: „Viva l'Impero, viva l'Austria, viva l'Italia italiana e abbasso le Tabelle, fuori gli slavi.“

U 8 sati skupilo se množito pred kotarskim sudom, te se počelo bacati kamenje. U 9 sati uputilo se pred kuću kanonika Fonde i Maraspina počivajući taj veliku pustojenu.

U 1 sat po noći krenula je svetinja, vinom ngrijana, vičući i pjevajući pred zgradom kotarskog suda, bacajući teško kamenje na istu i potuče 74 stakla.

Oružništvo, koje se bijaše do tada ograničilo samo na to, da motri, poslo je proti demonstrantom sa bajunetom, zagriziv se, da će pucati.

To je djelovalo, svetinja se lagano povukla natrag.

Na glas o tih događajih odposlao je namjestnik u Trstu jednu satniju vojnika i kotarskoga poglavara, koji se nalazi kod namjestništva u Trstu, Hoehgeger u Piramu. Vojništvo se podalo na glavni trg u potpunom miru i redu. Najprije bijaše skupljena svetinja iz uzkih ulica iztisnuta.

Na to je sjetio kotarski poglavar Hoehgeger načelnika na njegovu dužnost, da se brine za mir i red. Načelnik odgovori, da je za uzdržanje mira i reda jedino sredstvo, ako se nalme pučanstvu obeća, da će se uzpostaviti stara tabela. Načelnik je upitao Hoehgegera, da li ga opuno vjerske na takovo obećanje, što je kotarski poglavar Hoehgeger zanekao.

Iza toga stupio je načelnik na skod obćinske zgrade, te obeća pučanstvu, da će se uzpostaviti jednojezična tabela. Kod nagovora nije načelnik niti jednom riečju spomenuo, da bijaše od kotarskoga poglavara Hoehgegera ili od vladinog upravitelja ovlashen na to izjavu.

Usljed te izjave, koja bijaše velikim zadovoljstvom prihvaćena, zaigra glasba te razsvjetliše kuće. Od tada je zavladao mir.

Iste večeri skinuše tabelu sa jedne trafike, te ju obješije na mjesto skinute službene tabele na sudbenu zgradu. Kada je sljedećeg jutra posao kotarski poglavar Hoehgeger na kotarski sud, izjavio mu je kotarski sudac, da kani tabelu o prodaji duhana skinuti, ali pošto ne može ostati prazno ono mjesto, da će pričvrstiti tamo jednu staru službenu tabelu sa talijanskim napisom, koji se nalazi u magazinu. Na to obješije staru službenu tabelu, čemu je prisutna svetinja pljeskala.

Odatle neka izvori visoka kuća razabrati: Da nije bio piranski načelnik u nijednom pogledu ovlashen dati dočetu izjavu. Da nije imenito kotarski kapetan Hoehgeger ovlashio načelnika, da učini tu izjavu.

Vlada nije nadalje kanila navedbom glede izvještenja službene dvojezične tabele uvriediti talijansko pučanstvo Primorja. Vlada mora ipak svom strogošću počinjene izgrede odsuditi, te je popirnila potrebitu mjere za uzdržanje mira i redu, ona očekuje stalno, da će se tamošnje pučanstvo uzdržati svakog daljnje izgrede, te je sa svoje strane tvrdlo odlučila, štiti ugled državne vlasti.

Interpelacija

zastupnika Kluna i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra unutarnjih posla markiza Buecheu-a.

Nada, izrečena od vlade dne 27. t. mj. prigodom njegovog odgovora na interpelacije, da će se pučanstvo Primorja nakon piranskih događaja uzdržati svakog daljnje izgrede nije se obistinila. Iz Kopra bo izvješćuju o novih demonstracijah, kod kojih su vladini činovnici pokazali istu postupljivost, kano i u Piramu. U noći od 23. na 24. t. mj. bijahu priljepljeni na trg Brato, na malom trgu Deric i na drugih mjestih na kućah, crnom uljenom bojom napisani, na duheko vidljivi, i pol mejom velikimi slovima sastavljeni napisi, nešto pogriješnom ortografijom, sljedećeg sadržaja: Non ovlamo tabele croate! — Non ovlamo croati! — Viva i croati — W. P. Italii — W. Umberto!

Poslje podne istoga dana morno je ravnatelj učiteljska slovenske kandidatne kući sprovesti i uzprkos tomu bijahu putem napadnuti, jedan od njih dapače i ranjeni, te se moruše u kuću nekog Guacuzzi-uteći, odakle ih oružnici u njihovoj stanovnoj doproviđaše, da ih tako od daljnje navale zaštite. Napadnuti bijahu i nekoji profesori, dapače i talijanski stanovnici, koji nisu izgrede odobravali.

Na večer priredili su primjera pirancu demonstraciju, koja začu zvonjenjem zvonova. Kurata iz kaznične Legovicia objeđali su izgreduiti od 4 1/2 sata poslije podne do 9 sati na večer, udarahu težkim udarci po vratih vičući: „Fora Legovici! Morate a Legovici! To se je dogodilo pod prozori c. k. oblastih, koje se nalaze u neposrednoj blizini spomenutog stana, ipak se ne maknuše te oblasti ni najmanje. Legovici ne bijaše u svojem stanu; on je nalme doznao za predstojeću demonstraciju, te se je ved u juru u kaznično povukao, gdje je čitav dan ostao i prespao. Njegova gospodarica primila je pismo, kojim njoj se grozilo, da će kuću dignuti u vrak, ako ne odpravi iz kuće Legovicia, što je ona usljed toga doista i učinila.

Kao što se brzojavlja raznim bečkim listovima iz Trsta dne 26. t. mj. nisu mogli oružnici izgreduiti razvratit, te uloviše dvojicu njih, nu što je svetinja navullita na oružnike silna grozed im se, dok je politički komesar nalazio, da se pušti ulvaćenike na slobodu. Dva druga ulvaćena izgreduika utekoše oružnikom.

O sličnih demonstracijah javljaju iz Rovinja i Tržiča, te se ih imade očekivati i drugdje nakon skupšćine načelnikah u Kopru, obdržavane dne 27. t. mj., na kojoj bijaše zaključeno, da će jednako svuda postupati.

Među slavenkim pučanstvom, koje je pokazalo napram tim demonstracijam začudjenja vriedan mir i umjerenost, opaža se usljed toga duboka uzrujanost i uznemirenost, što biva tim jasnije, pošto ona uvidja, da se talijanski izgreduici uvjek i svuda proti slavenkom pučanstvu okredu ogrožavajuć njihov život, njihovo zdravlje i njihovo vlasništvo. Upravo radi toga zaslužilo ono takodjer čvrstu zaštitu oblasti, pošto bi se komesujuja u Istri povedala, ako bi moralo slavenko pučanstvo, radi pomaknuja dostatne zaštite od strane vlasti, za samoobranom posegnuti.

Radi toga skrajna je doba, da postupa vlada sa svom odlučnošću proti onim obćinskim zastupstvom i obćinskim načelnikom, koji su svojim zaključeci i svojim držanjem izgrede izazvali ili će ih još izazvati, te da pribavi ustanovam §§. 94, 95 i 96 obćinskog reda za Istru od dne 10. julija 1863. valjanost, koje njoj daju u ruke jednaku vlast, kano i obćinski red drugih zemalja i na temelju kojih bijaše prije dvie godine zastupstvo važnije i vriednije obćine Reichenberg u Českoj radi mnogo manjeg povoda i bez velikog okolišanja razpušćeno.

Podpisani prisiljeni su radi toga upitati opet njegovu preuzvišenost ministra unutarnjih posla u pogledu događajja u Istri, moleći njegov. preuzvišenost za odgovor na sljedeća pitanja:

- 1. Je li dospjelo njegovoj preuzvišenosti obširno izvješće o događajih u Kopru i o daljnjem širenju demonstracijah?
2. Kani li njegov preuzvišenost, da se zaprieče te demonstracije, odrediti neka se uprave §§. 94, 95 i 96. za Istru valjanog obćinskog reda od dne 10. julija 1863?*

U Beču, dne 29. oktobra 1864. Klum, Pfeifer, Kusar, Robič, Borčić, Radimský, Suklje, Spincič, dr. Gregorec, dr. Fuchs, dr. Ebenhoeh, Povše, Morsey, Rammer, Alfred Coronini, Pabstmann, Zedwitz, Phass, Peitler, Kohler, Herk, Gasser, Globočnik, Hagenhofer.*

Car Aleksander III.

Dne 1. t. mj. poslije druge ure popoduo izdahnuo je u Ljivadiji nakon podulje teške bolesti ruski car Aleksander III. Aleksandrovič. Teški je to udarac za Rusiju, s kojom diele žalost svi pravoslavljeni narodi, napose slavenka plemena. U najljepšoj muzevnoj dobi podlegao je neumoljivoj smrti najobjudljeniji vladar, što ga je ikad Rusija imala.

Očekivalo se dodatek dan na dan smrt cara Aleksandra, koga je zadnjih par mjesaca teška bolest mučila, ali se viest o njegovoj smrti čitave Evrope vrlo bolno dogljula.

Po savjetu svojih liečnika preselila se ruska carska obitelj iz Petrograda u pitomnu Ljivadiju, u bajni carski dvorac, odakle se namjeravalo prenesti bolestnoga cara na otok Korf, gdje bijaše jur sve pripravljeno za posjet ruske carske obitelji. Nu u Ljivadiji krenu careva bolest na gore, te se je u drugoj polovici prošloga mjeseca danome brzojavljeno o pogoršanju careve bolesti. Dne 1. t. mj. pokosila je groznu smrt, koja neprišta ni caru ni seljku, ni bogatu ni siromahu, silno veliko

četredesetosamogodišnjega vladara najmoćnije državu.

Car Aleksander III. rodio se g. 1846. kao drugi sin pokojnog Aleksandra II. Njegov stariji brat Nikolaj preminu kao mludiš i zaručnik danske princeze Dagmar, te bijaše tada Aleksander proglašen prieto-slonašljednikom i kao takav vjenčano se god. 1866. sa zaručnicom pokojnog si brata Nikolaja, koja prešav na pravoslavnu vjeru, dobi ime Marija Feodorovna.

Pokojni car Aleksander stupio je na vriednost u 36. god. života i to g. 1881. nakon maslne smrti svoga oca Aleksandra II. Njega hvale kao velikog Rusa i odličnog Slavena, koji je bio svomu narodu pravi otac i dobroćinitelj. Kao vladar bijaše pravedan, strog, plemenit i uzvišen a kano glava obitelji uzoran suprug i najljubezniji otac.

Za svoga trinaestogodišnjega vladanja pokazao je car Aleksander III. sve krieposti pravoga vladara. Doma nastojao je učvrstiti svoju ogromnu državu, unaprediti duševno i tieslesno blagostanje svojih preko 100 milijuna podanika. U izvanjskoj politici stekao si tim neumrljih zaslugah za čovječanstvo, što je za svog vladanja vazda nastojao, da se nenaruši evropejski mir, koj bijaše često ugrožen krivnjom raznih spletkara i protivnika Rusije.

Za slavenstvo stekao si najvećih zaslugah tim, što je pomogao osloboditi dvie slavenske države na Balkanu i to Bugarsku i Srbiju. U ratu za oslobodjenje Bugarske sudjelovao je kao vojskovedaja glavnom pokojni car Aleksander. I kasnije brinuo se on za Srbe i Bugare, al mu se sa Balkana većinom nemilo za drugo vraćalo.

U caru Aleksandru III. gubi Rusija čestita vladara a Slavenstvo vriedna sina, iskrena prijatelja.

Pokojni car Aleksander vjenčano se, kako rekomo g. 1866. sa Marijom Feodorovnom, s kojom je živio u ljubavnijem carstvu. Ona mu rodila petero djece i to carevica Nikolaj, g. 1868., velikog kneza Jurka 1871., veliku kneginju Xeniju 1875., velikog kneza Mihajla 1878. i veliku kneginju Olgu 1882. god.

Odmah poslje smrti cara Aleksandra III. bijaše u Ljivadiji proglašen carem veliki knez i carevid Nikolaj, komu su prisutni veliki knezovi, dostojanstveni itd. vjernosti prisegli.

Mladomu caru ima 26 godina; zaručen je sa besenskom princesom Alice, koja je ovih dana prešla na pravoslavnu vjeru u Ljivadiji, kano ju pozvaše k umirajućemu caru Aleksandru.

Car Nikolaj iznau je na svoj narod proglašen, kojim javlja svojim podanicom smrt prejasnog oca, svoj nastup na prietoštolje, te proglašuje carevićem svog mladog brata velikog kneza Jurka, dok mu Bog podieli nasljednika iz braka, što ga želi sklopiti sa princesom Alice.

Proglaš taj dojmi se najugodnije čitave Evrope, koja očekuje od mladog vladara, da će sliediti u izvanjskoj politici stope svog uzvišenog oca.

Iz ruske carske obitelji bilježimo jošte, da je carica udovi, Mariji Feodorovnoj sada 46 godina, da se je nedavno udala njezinu stariju kći, voliku kneginju Xenija za velikog kneza Mihajla i da je sadašnji carevid Juraj već dulje vremena bolestan na psijalu.

U groznoj nesreći, koja je zadesila ruski narod smrdnu caru Aleksandra III. izkazao je najskrenija čuštava snuda, uz slavenka plemena, veliki francuski narod, koji je uzko spojio sudbinu svoje domovine sa najvećom slavenkom državom, sa ogromnom Rusijom.

Pranina i Jurina

Fr. Žučo Motovunec ne mare za novega kanonika?
Jur. Jer se spominju pokojnih kanonika Tomšiča, Franka i Vesnavera.
Fr. Kl. otaj bilo pak se spominjalo!
Jur. Ma deju, da b: rad oružarijat zado-

volja Motovunec, pak da je sada razpisa konkurs za četrto mesto kano. nika.

Fr. Ter je tako pravo, zašto za kanonika te doći plovani, ki čekaju mesta kako i duša raj.
Jur. Amen Božo!

Fr. (Križa se). Bože, ču smo to dočekali!
Jur. Kaži, Jure, da je ludoga?
Fr. Jesi li čija grlobu, da unaprid note biškupi činit povlane, lego delegati??
Jur. A ki vramič ti je to u tikvu upuhajuja?
Fr. Vero, tako se je falija u Vodnjani neki preobučeni „benevrekur“ diligat- liberalnc.

Jur. Po moju puru tim delegatim, bi reč, svaki dan sve veći rogi restu.
Fr. Ma će se jur najti, ki će jim ih odbit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri.

Člana imu za godinu 1894/95. uplatili su vodeć. G. J. Mrakovčić i poslani na dra. M. Lauginji sededa gg. po 1 for.: Mikalid Mio trgovac Baska, Pajalić Peltar trg. Rieka, Kos Nikola trgovac, Kantanić Božo trg., Kos Ivan Puh, Barbirić pop Marko, Oršić pop Mate, Bonefačić pop Kirin, Dočedić Fran pravnik Baska. Po 2 for.: Mrakovčić pop Josip, istoga izvanredni dar 15 nč. Mrakovčić pop Marko Novolja izvanredni dar for. 1. Po odbitku postarime gotovih for. 12.

Hrvati i Slovenci sabrani kod gosp. Ivana Šuncina-Crvenoga u Škedinju sukupije dne 27. listopada o. g. 6 kruna. Poslao Nadanov. — Josip Božić darovno 2 kruna. — Za družbu sv. Cirila i Metoda darovala paznoliku podružnici genja Perić iz Zimnja for. 1. — Dne 8. oktobra sabrano u Izu veličnom (Dalnacioja) na banketi prigodom mlade mise vodeć. papa Antuna Banića glagoljaša 21 kruna i 96 flira, t. j. 10 for. 98 nčv. Ova prama ograničenom broju pozvanika razmjerno znatna svota bje usljed tumačenja g. M. o svrbi družbe sabrana oduševljenim klijancem druži i sa strane samih težaka. Živili darovatelji! Živio mladošnik! — U istom Izu velikom sabrano 2 kruna i 4 flira, t. j. 1 for. i 2 nčv., kao dobitak od „tercija“ zaigran od gg. H. B., J. U. i M. M. Živili i našli se i do godine na okupu.

Narodnomu prvaku tršćanski Slavoni. Veleuč. g. Dru. G. Gregorinu podarili su tršćanski Slavoni vrlo kranu zlatnu uru sa lancem uz sljedeću posvatu: „Prvoboritolju za slovansko šole v Trstu G. Dru. G. G. gorinu u hvaležni Slovani 1894.“ što se je svom ljubavi i odlučnošću zauzeo u poznatom utoku na mladoštarstvu za naše puško školstvo. Čestitam!

Dvojezična tabela uspostavljena. Rano u jutro doo 5. t. mj. bijaše pričvršćena dvojezična tabela na sudbenoj zgradi u Piramu.

Vladinim parobrodom pripio je u Piran vrlo rano jedan ođaslanik sa tabelom i dvojezicom zanatlja, koji su imali tabelu na zid pričvršćiti. Na mulu čekalo ih oružništvo a na trgu pred kotarskim sudom i gradskom vriednomu raspapavljenaj satnja vojnika. Kako bijaše još vrlo rano, malo je bilo građana na ulicah, kojimi su oružnici prolazili. Okolo 6 sati bijaše tabela uspostavljena.

Čim se je raznio glas o tomu po gradu, pozavarane piranol vrata na avih javnih prostorijah; čitav dan ostali su zatvoreni dućani, krema i kafane. Na svit kućah bijaše ornilh zastava i drugih sličnih znakova žalosti. Iadje u luci dignuše zastave na pol jebra — u znak žalosti. Sve je uzdičelo, vro žalovalo! Po milogu c. k. namjestništva, dočično ođaslanika savjetnika g. Schaffnhauera morao je načelnik Fraginovo oglašiti svojim sugradjanom, da odmah skinu to znakove — poročmeđenih moždjana. U svojoj tugi i žalosti pošli su junuđki piranoi tako daleko, da su se svi bacili u ornuju, muziku i ž. ro, stare i mlado, gospodini i siromah. Ostaju kuća obavije u ornuju ietii javni bunar, da pade pogruušo ornuom isto kuoje!! Pak noka nam tko reče, da se niu pitomi piranoi popravdali nu panuclju! Kad je doznao načelnik, da će doći dvojezična tabela na zgradu kotar- kog suda, dao je ostavku; nu nakon prirodno van ovaclju u gradskom zastupstvu povukao je nutrag ostavku, i tako imadu piranci uz novu tabelu opet staroga načelnika!

Zaplana. U subotu na večer bijaše zaplijenjena „Edinoost“ radi političke viesti pod naslovom „O polo zaju n“. Slietbroj „Edinoost“ izasao je za 6 stranica.

da tim uredništvo odšteti svoje predplat-
nike. —

Dvadesetpetogodšnjicu svog službo-
vanja u Borštu proslavio je dne 28. pr.
mj. velečasni gospodin Vjekoslav Pavli-
kurat onoga nješta. Tamošnje pučanstvo
pridešlo je obiljubljenoj svečanosti naj-
sređnijih ovječja u predvečer svečanosti,
na dan svečanosti vau i u crkvi.

Cestitajući previednomu svećeniku i
s naše strane na sretno doživljenju dva-
desetpetogodšnjiću medju dobrih nu stado-
m, želimo nu iskreno, da bi tamo doživio u
zdravlju i zadovoljstvu i pedesetgodšnjicu.

Svečano otvorenje novih prostori-
jah. Naš dični „Sokol“ proslaviti će u ne-
djelju dne 11. t. m. svečanin načinom
otvorenje svojih novih, krasnih prostori-
jah u ulici Parneto. Kod svečanosti sudje-
lovati će vojnika glasha, društveni pjev-
nički zbor i dramatički oćel „Sokol“.

Kako spada naš „Sokol“ medju
najobiljubljenu naša narodna društva, nema
dvojbe, da će mu dne 11. t. m. nu večer
pohriliti u gostove nesamo njegovi vični
ćlanovi, već i svi prijatelji i promicatelji
naše narodne stvari u Trstu i okolici.

Interpelacija. U sjednici carevinskoga
vieća od dne 5. t. m. interpellacij su naši
narodni zastupnici G. Spinić, g. Alfred
Coronini i drugovi ukupno ministarstvo
radi dvojezičnih tabelah u Istri.

Pošto nama za danas nedotječe pro-
stora, donieti ćemo i tu interpelaciju u
prevodu u budućem broju.

Ćhor političkoga društva „Ednost“
imati će u nedjelju dne 11. t. m. u 10
sati u jutro u prostori-
jah društva* redovitu sjecnicu, na koju se
ovim sva gg. odbornci i zamjenici uljudno
pozivaju.

Iz Cresa pišu nam 2. t. m. Presvieti-
li biskup Šterk bio je u gradu Cresu od
25.—36. pr. mjeseca. Primila ga sve oblasti
i duhovne i svetovne. Bio je podignut i
slavoluk. Dielio je krizmu u petak muzičkim
u subotu dvojezičnim, svih preko 600, a
u nedjelju radio dva redovnika u plov-
zbornju crkvi, jednoga treforećca (Bojčića)
i jednog konventualca uz inooborojno
pučanstvo, koje je crkvu dubkom napunilo.
Prijaznost, dobrotu biskupova svih je iz-
nenadila. Prije krizme izpitivao djecu nauk
kršćansku i hrvatsku i talijansku, kako je
tko htio. Svi se tomu divili, jer davno
nisu toga ćili. Mi smo svi sretni što imamo
Šterka za biskupa. On je pravi biskup-
pastir, koji bi dao i dušu za svoje ovce.
Da nije red biskupski na njega, rekao biš,
ovo ti je jedan od onih dobrih naših
starih plovana“. On keru malo po malo
otvoriti i sve plovanje i sva ovecu ku-
ratna nješta.

Sad ćuje ovu smocnju. Sva sela
obćine creske dobila su putem obćine creske
od strane c. kr. kot. kapetanata oglas,
po kojem se imadu usljed zakona minulog
maju, prijavitii obćini creskoj dne 9. oit
rođjeni od 1852.—56.; a dne 10. rođjeni
1856.—1875, podležni obćemu ustanku —
a taj oglas poslala nam c. kr. politička
oblast u njemačko-talijanskom jeziku !!
 („nicht kroatisch“) u naša sela ćisto hrvatska!
Kad bi naši seljaci nasljedovali u tom
Pirnceu!! Kako se vidi naše c. kr. po-
glavurstvo tjera mak na nas, što da-
jemo do znanja našim zastupnikom u Beću

Prva zabava ženskoga podrućica sv.
Ciriha i Marije u Kastru. Naše dićno
gospodje i gospodjice u Kastru delo se
odmah na redoljubno djelo. One pri-
djuju namo dne 25. t. m. u prostori-
jah „Narodnog doma“ u Kastru zabavu na
korist tamošnje ženske podrućice. Iz-
pored zabave je sledio: 1. Prigodno
slovo; 2. Mješoviti sbor „Predobri Bužo“
i „Liepa naša domovina“; 3. „Danšnje
služkinjo“, igraokaz u jednom ćinu. Licu
Klara, bi gata posebna; Alberti, njemački
kapitaba; Berta, njegova žena; Ivka, Klari-
na soborica; Milka, Ićina nećakinja.
4. Deklamacija. 5. Tombla. 6. Pjes.

Uznemira za osoba 1 for., za obitaj
1 for. 50 nev. Darovi primaju se zahval-
noću. Pricetak ob 7. uri večer. Odbor
zabave podrućice: Predsjednica Eugenija
Grosman. Tajnica: Ernesta Jelusić. Bla-
gajnice: Ida Kormüller.

Nabćnici talijanskih obćina Istre u
Trstu.

Prosloga ćetna sastuli se u Koprnu
na poziv tamošnjega nabćnika g. Cobola
nabćnici talijanskih obćina Istre na govo-
vor, kako bi zajednički posredovali i
postupali proti dvojezičnim tabelah na ko-
tarskih sudovih Istre. Og. nabćnici zaklju-
ćiš, da se ide in corpore k c. kr. nabć-
niku u Trst tražitii pomoć i zaštitu proti
„nepravdnoj“ naredbi ministarstva. Tom
prilikom imali se nabćnici pokloniti i za-

hvaliti vieću grada Trsta, koje se je topla
zauzeo za talijansku braću Istre.

G. namjestnik, doznay za nakanu gg.
nabćnika, priobćio im je brzajavnom okru-
žnicom, da ih u onom poslu na saslušaj
primiti no može. Ništa zato — rekoše na-
bćnici — mi ćemo ipak u Trst, da podra-
vimo jednokrnu braću u viećnici grada
Trsta. Tako i bi. Tršćanski ćilovi, koji
vode glavnu rieć na viećnici, zakljućišo,
da se braća iz Istre što svećanije doćeka,
da se ih pozdravi u viećnici u prisutnosti
ćitavoga zastupstva i da im se priredi
slijnu gostub.

U petak na dan sv. Justa, patrona
tršćanskoga nudošio je iz Istre do 40
osoba, nabćnika, obćinskih zastupnika i
drugih tršćanskih prećka. Ovim se pri-
drućili zastupnici Bartoli i Rizzi, koji su
navlaš došli iz Beća. Zastupane bijahu
sledeće obćine: Piran, Koper, Pazin, (1),
Pula, Rovinj, Labin, Buje, Kanfanar, Cres,
Ćitanova, Lošinj, Vodnjan, Plomin, Gro-
zjan, Izola, Lovran (1?) Motovun, Milje,
Vrsar, Poreć, Buzet, (1?) Oprtlje, Roć,
Sanvictenta, Umag, Bale, Krk, Višnjaj i
Viziunada.

Na gradskoj viećnici pozdravio je
tršćanski nabćnik istarske otaslancu, koje
su i zastupnici zivahno pozdravili. Prad
viećnicom derala se nadobudna talijanska
mladež kao da ju na ružanj nabudaju.

Vikalo se i rogorobiti i droguć, nu
demonstracija nije posvo uspjela, jer se
gospoda preprišne ćajnetu, koje su bile
u kasarnah pripravne. Vojnićio je naime
ćekalo pripravno u kasarnah, da zupostavi
mir i red, ćir bi bio bilo od koga narušea.
I svi c. kr. redari bijahu u službi.

Iz Gorice pišu dapać, da je i tamo
bio pripravan posebni vlak, koji bi bio u
slučaju potreba dovezao amo tamošnje ćete.

Kako je odatle razvidno oblasti su
oćekivali većih demonstracija, kao da ne
bi znale, da su naši talijanski junaci na
jeziku, a kad dodje do ćina, poburu naglo
šila i kopita. I tako je sretno svršila de-
monstracija talijanske gospode iz Istre, a
zemlja se kreće i nadalje mirno i redovito
okolo sunca.

P. S. Naknadno doznajemo, da su za-
stupali obćinu Buzet gg. Agapito, Rigo,
obćinski liećnik Mantovan i poznati trgo-
vac sa glasovi Sandrin, koji se nije ufoć kod
zadnjih obćinskih izbora nastupiti niti kao
kandidat za obćinskog zastupnika. Žalimo,
što neznamo za imena delegata za hrva-
tske obćine Lovran i Pazin, da ih saćuvamo
na vjećnu uspomenu dalekomo potomstvu.

Otvorenje ureda u novoj poštanskoj
zgradi u Trstu. Proslag ćetna otvoreni se
poštanski i brzajavni uredi u novoj zgradi.
U nedjelju bijahu sve prostori-
jah jednog ministerijalnog savjetnika, c.
kr. namjestnika i većine ćinovnika pošte
i brzajava pregledani.

Sve prostori-
jah u ne-
prijat-
stojno i
li hrvatsko-
u ili
trgovine
u spu-
ćilicu u
poslu ti
napisa.

Izgredi u Balah. Iz talijanskih novina
doznajemo kako je došlo od izgređa u
Balah i to radi dvojezićnih tabelah. Iz-
viećie tih novina zaista no pretjeruje već
će, koliko je moguće, krivnju izgrednika
nastojati da ublaži. Evo što se je tamo
dogodilo:

Dne 2. t. m. pili su nekolj obćinari
i nekolj krećni u Balah i pjevali talijanske
pjesme. Stupiv u krećnu jedan oružnik,
opomenom pjevaće nekta bi prestali pjevati.
(Reć bi da nije to baš bilo obćino, ne-
zaduno pjevanje.) Pjevući ćg ne poslušane
a na to — već bi — da jih je oružnik
oćtro pokarao. Pjevući — seljaci zapustieše
uvriedjeni krećnu te viećie: „Mi smo Talij-
jani! Ćevira V Istrai! obilazhu mjestom.
Ona hrpa seljaka narasto u kratko u mo-
zavo svjetline, koja neprestano vlieć, po-
hu se pred oružnike kasarnu. Tada bijahu
9 1/2 sati. Demonstranti neogranićie se nu
jednostavno vikanje, već poćeše sipati de-
belo kamenje proti prozoru i vratam ka-
sarne. Jedan oružnik izasao iz kuće, da
se osvjedioći o ćemu se radi, bijaše kune-
nom u nogu ranica. Govori se, da se je
na njega i pucalo, on da ne bijaše srećom
pogodjen. On se je morao odmah natrag
povući.

Neka žena, koja je omud prolazila, bi-
jase ranjena kamenom u glavu. Skinuće
bijahu nekoje dvojezićne table sa kasarne
i dvie druge su zidova na ulazu u mjesto.
Svjatima je tomu pljeskala i pjevala „*Piano
all' Istria*“. Oružnici, koji su odmah došli
nu lice njestu, jedvu su razrijedi demon-
strante, od kojih ulvatiće dvojeć, nu ovi
bijahu odmah pućeni na slobodu. Pripo-
viedu se, da bijaše neki mladieć, koji se je

natezao sa oružnici, od ovih lahko ra-
njeno. Drugi dan ponoviše ćeinstraciju.
Na večer u 10 sati stiglo je u Bale iz
Sanvictenta i Vodnjan 10 oružnika u iz
Rovinju sudac iztraitelj. Dne 4. t. m.
sve se umirilo; pobacane tabale nalaze
se u rukuh oblasti.

Dne 5. t. m. bijaše zatvoreno de-
vedet izgrednika, koje odvedeše iz Bala u Rovinj
oružnici. Istoga dana stigla je iz Pula
jedna satnja vojnika, da uzdrži u mjestu
mir i red.

Brzajav „Cor. Bur.“ javlja pako dne
6. t. m. da bijahu izpostavjene od iz-
grednika skinite, dvojezićne table.

Tako suhoporno izvieućuju talijanski
listovi o izgredih u Balah. Budi nam do-
zovajama na to nadovezati nekoliko naših
opazaka:

Ponajprije valja nam ponoviti, da se
je moralo u Balah više i odlunije demon-
strirati nego li to izvieućuju talijanski li-
stovi, jer se nigdje u krećnah nevino pi-
stvanje ne zaburaju, niti se za svaku malen-
kost šalje bilo kamo ćitave satnije vojnika.
U ostalom i ono, što je do sada došlo na
svićeo o izgredih u Balah, mora da uzme-
miri svakoga, koji pozna tamošnji puk i
onadne odnošaje.

Najnoviji izgredi u Balah podsjećaju
nas na izgređe u Kašteliru prigodom za-
dnjih državnih izbora. I tamo se je de-
monstriralo, ali u mnogo blađijoj ineri
radi pravednije stvari. Mladieći u Kašteliru
vinom ugrijani demonstrirali su proti sa-
renjankom i izdajacem našega naroda, koji
puk svakom zgodom varaju, slepe i pro-
tivnikom prodavaju. Nadošli su oružnici,
da pazu na mir i red. Njim se je upro-
titvilo nekoliko srćanijih riećju, nipošto dje-
luo. Govorilo se, da bijaše jedan oružnik
kamenom ranjen, al se nije moglo doka-
zati ćko bi ga bio ranio, i nije li se mo-
ćda slučajno ranio.

Kaštelirci bijahu radi smetanja mira i
javnoga poredka, te radi bunjenja obtu-
žen i radi toga 12—15 njih vrlo strogo
kazujeni. Bilo ih je kazujenih od 5—7
mjeseci pak ćak do 3 godine zatvora. O
sudbi Kašteliraca govoriće se i pisalo mnogo,
nu danas se to još samo spominje, jer su
oni nesrećnici jur svojoj pedepsu podnesli.

Zašto navajdamo danas slučaj sa Kaš-
telirci? Navajdamo ga za to, jer nam
leđi pred očima teška pedepsa zavedeno-
puka u Balah. Neima bo dvojbe, da su
sve demonstracije proti dvojezićnim tabel-
lah u Istri paklensko djelo gospodskih
ruku, koje se sakrivaju iza ledja nećke
i zavedene svjetline, koju pluća tammicom
gospodske griehie i zloćine. Tako će biti
i sa talijanskimi seljcii u Balah, koje je
bez dvojbe tajna ruka na protuzakonit ćin
navela. Pa ako pomislimo, kako bijahu
naši Kaštelirci kažnjeni za mnogo blađije
nedjeljo ćak na 3 godine zatvora, što ćeka
ono jedne seljake u Balah koji su posegli
rukam na oružnike i ćak na isto straljani?
Ej sirote, kako ćete još u tammic ćećed
proklijatii one bezdušnike u rukavieh i
u visokih kloubieh, koji su sve najnovije
nemire u Istri izazvali, i koji bace vazda
kamen, pak sakrivju ruku, a ti nevoljnii
seljace odgovaraju za gospodsku lopov-
ćtinu!

Razmišljavajuć o dogodjajih u Kaštel-
iru i u Balah, dolaze nam na pamet rieći,
što ih je kazao dvojeći naših zastupnika
c. k. zamjestnik vitez Rinaldini baš posle
nemira u Kašteliru. Govoreć o tih nemirih
reće g. namjestnik uzidnutim i prećedim
glasom: „Ja ćh onomu, koji dira u moje oru-
žnike, taj će to teško oćutiti.“

Obistnilo se rieći g. namjestnika;
Kaštelirci oćitnie svu strogost zakona a
sada dolaze na red junii baljeći, koji su
daleko više povriedili zakon i vrlo grubo
„dirnuć“ u c. k. oružnike.

Dvojezićna tabala zamazana. Iz Buzeta
javljaju nam, da su nepoznati faktii za-
mazali po noć dne 6. t. m. dvojezićnu
tabalu na tamošnjem poštanskom uredu.
Ako nas svi znakovi nevaraju, biti će još
široim Istre izgreda i nemira sa talijanske
stranke proti dvojezićnim tabelah, bilo na
sudbenih ili poreznih, poštanskih ili oru-
žnićkih uredih.

Bojimo se, da je ministar predsjednik
odgovarajuć na interpelacije gg. zastu-
pnika Spinića i Klana prebuzgo sudio,
kad je izvazio oćekivanje, da će se naši
talijanski smiriti, to da će prestati izgredi
i demonstracije proti vladnim naredbom.
Za Piranom je došao Koper, za ovim Poreć,
pak Rovinj, Bale, a sada napokon i Buzet.
A tko nam može zamjećiti, da će pri tomu
ostati? Zaista nitko.

Mjesto državnoga nadodvjetnika u
Trstu. Kako smo javili u br. 43. našega
lista, raspisan je naćtećaj na mjesto dr-
žavnoga nadodvjetnika kod prizivnoga
suda u Trstu, koje mjesto je ostalo iz-

praznieno imenovanjem bivšega državnoga
nadodvjetnika presvj. g. Mihovila Urban-
ćića predsjednikom zemaljskoga suda u
Trstu.

Mjesto državnoga nadodvjetnika u
Trstu jest jedno od najvažnijih mjesta medju
višim sudbenim ćinovnicim. Itadi toga
valja, da bude državni nadodvjetnik u
svakom obziru muž na svojem njestu. On
mora biti nesamo svestrano kao pravnik
nobraćen, već mora da poznaie temeljitio
zemaljske jezike, kojimi se služi pućanstvo
trih juznih pokrajina. Valja da pozna u
pisnu i govoru osim njemačkoga jezika,
takoljer hrvatski ili slovenski i ćukako
talijanski. Za njemački i talijanski jezik
neboli nas glavu, jer znamo, će se na to
pazi u prvom reću kod visokoga mini-
starstva. Na zakon i pravica zahtjeva,
da bude državni nadodvjetnik i posvema
vieći u pisnu i govoru hrvatskomu ili
slovenskomu jeziku, jeziku naime, kojim
se služi većina stanovnika Istre. Trsta i
Gorićke. Državni nadodvjetnik mora da
nadzire državne tammice u Gradiećki i
Kopru, u kojima je žalibože i prevelik
broj kažnjnika hrvatskoga ili slovenskoga
jezika. U tih kaznijah jesu hrvatske ili
slovenske škole za kažnjenike, a te škole,
dotićeo napredak valja da nadzire u prvom
reću državni nadodvjetnik. On mora tu
nadzirati i ruenie radnje kažnjnika, a ko-
jnii mora, hoćeć nećeć, doći u doticaj.
Nadalje mora nadzirati javnu štampu ne
samo talijansku i njemaćku, nego i hrvatsko-
slovensku. Napokon rukovodi on kaznene
iztrage i pammice, pri ćemu mora absolutno
da poznade temeljitio naš jezik.

Ovo su svakako tako teški razlozi,
da se nemoguće nimiti visoko ministarstvo
kod imenovanju državnoga nadodvjetnika
za primorsko prizivno sudieće.

Kako bi se zadovoljilo istarske ta-
lijane? Ministarska naredba o dvojezićnih
tabelah kod kotarskih sudova u Istri uz-
mala je mozgom naših milih suzmenjaka
u toliko, da se je istina bojtii, da će im
se poremetiti posve duševno zdravlje. Za-
tvoreni u svojih talijanskih ili pottalijans-
ćnih guždjih neće ni da ćuju istu o kojem
drugom jeziku. (Proti njemaćkomu se ne-
putaju, premda nije zemaljski. Op. slugara.)
van u talijanskom. Sve njim je zazorno, sve
njim je mrdzo, što ih sleda na nemile im
suzmenjake — na mrke im Slavene. Ta
mržnja zastire im posvema vidik, te i ne-
vide dalje svog nosa. Zasljepljeni strauću
gone naš jezik ne samo iz svojih obćinah,
u kojih imade i našega puka; iz zemaljs-
skoga odbora i sabora, premda imade nas
Hrvata i Slovenaca i po službenoj stati-
ćistici barem 70 hiljadu više nego li njih
u pokrajini, oni bi htjeli, da se iztisne po-
svema hrvatski ili slovenski jezik dapaće
i iz c. k. ureda, koji su tuć, da vrše pra-
vicu i zakon bez obzira na razliku narod-
nosti. Njim je postao do skravnosti za-
zorani i jednostavni hrvatski ili slovenski
napis na onih zgradah i uredih, koji imaju
uzvišeno zvanje — da kroje zakon i diće
pravicu. S takovimi stvarivji ne samo da
nije moguće u skladiću žijeviti, već u obće
niti s njimi ljudski obćiti.

Radi toga potaknuća bijaše zivava
misao, da se od njih dićluo, kad nam nije
sudjeno u miru i slogi zajednički krov
uzvijati. U tu svrhu imali bi se u prvom
reću zaokružiti inaće postojećii sudbeni
kotari, i to tako, da budu Talijani imali
svoje sudove za sebe a mi Hrvati i Slo-
vencei opet svoje. O tom pitanju pretresa
se ozbiljno a nitko zadovoljniji od nas,
postane li ta namisao gotovim ćinom. Ćto
kako bi se imali nekoli postojećii kotarski
sudovi podieliti, dotićeo zaokružiti, da bude
pravo Talijanom i Slavencim.

1. Koparsko sudbeno okrućje, koje je
i onako preobsežno, imalo bi se podie-
liti tako, da se stvorii novi kotarski sud
u Dolini za obilježje obćine, o ćemu se već
i kod ministarstva razpravljio.

2. Porezne obćine Piran, Izola i Milje
sa Koprom saćinjavade bi talijansko sud-
beno okrućje sa sjelom u Kopru.

3. Za ostale slavenske obćine sada-
šnjeg sudbenog kotara u Kopru i onog u
Piranu imalo bi se stvoriti novi kotarski
sud na Pomjanšćini.

4. Okružni sud u Rovinju nekta s
presodi u Pulu, a za Rovinj i Vodnjan ina-
se stvoriti u Balah kotarski sud za porez-
ne obćine Rovinj, Vodnjan i Bale (Na žal-
ost mogli bi obćinari Balah saćinjaviti
za gredii pokvariti ovu osnovu. Op. slugara.)

5. U Kanfanaru ili Saaviećenti imalo
bi se stvoriti novi kotarski sud za hrva-
tsko pućanstvo Rovinjšćine i Vodnjanšćine.
Na ovaj naćni bili bi zadovoljni Talijani
i Slaveni. Prvi bi imali svoje ćisto talij-
janske, a mi svoje hrvatske ili slovenske
sudove. Tin bi prestala talijanska borba
proti dvojezićnim tabelam.

Od naših susjeda — ako njim je u istinu od zakona i pravice — očekujemo, da će objeručke prihvatiti ovaj naor, te zagovarati ga i podupirati koli u zemaljskom saboru, toli u državnom vieću. Neudine li toga — tad ćemo se još bolje u našem uvjerenju učvrstiti, da njim nije do ničesa stalo, nego li do prevlasti i pašavanja nad nami.

Još jednu. Da talijanski gospodi neblate slovenski djaci i profesori učiteljstva u Kopru njihove rimske ulice, neka se prenese učiteljske u sredinu Istre, u našu Središće ili Pazin.

Iz Štinjača pišu nam koncom listopada 1894. Kad se vozim parobrodom u puljku luku, to opaziš na lievoj strani dolinu, a s jedne i druge njezine strane strše nad morem brda, a na njima po jedna tvrđava. Tu dolinu zovu Štinjačani „Zunec“, a ova se počam od Štinjača postepeno snižuje prema moru, to bi onaj nju uticao za plima, da neimade nastipa, sagrađena s vojničkih ratloga. Naravski, na dnu te doline sakupljala se je voda, te sačinjavala pogibelnu radi groznice močvaru za vojničku postaju, koja se nje tiče, a osobito za njezinoga predstojnika, kao i za okolo sagrađene tvrdjave i za Štinjača. Najviše stradaše s groznice G. Broghezi i sa svojom desetim obitelji, budući ondje dvot godina predstojnikom, dok napokon shvan bolešću sada bi prišleli saspati drugu službu. Ali taj južni Tirolac, inače naš dobitni prijatelj, je desetim molihami izpolovio kod svojih starišnih, da su kupili to močvarno zemljište, dali ga za svoju vremena iskopati, a zemlju u ilijate Luvke podili, naprije sasipati kameno izkopano tlo, a zatim pepelom, dovezim ih arsenalnih radiolca, i napokon rošene humke nasaditi raznim vrstami omorikah, eukalptah, dimpreah i inih stabalah.

Od sada unapried neće tako biošiti groznica u samoj postaji; ali neće biti potrebna ni o. i k. topničarom u tvrđavah davati toliko kina u rumu, da ga gutaju. Također uredjenje i pretvorenje rošene močvaru u baču velika je blagodat i za Štinjača, na čemu jesmo i biti ćemo sabralni našoj hrabroj mornari, kad nas nebude u buduću sarasivo, te baš davio groznici i smrtonosni zrak, s kojega je do sada bio Štinjača skoro među najzdravijimi selima na puljštini.

Nu i Štinjačani doista uđineše za štodu i za zdravlje svojega selca. Prem ga s jednoga i drugoga kraja presjecaju pojedine carske ceste, vodeče u tvrđavu, to oni uđineše po sredi mješta cestu 200 m. dugu, a gdjejojte i preko 6 m. široku, poplošenu lipim ili prostim kamenom, kakvu badava tražih po naših selih. Na pohvalu im buđi, što potareoanu cestu čine mjesti i čistiji.

Ali u božju pomoć još im preostajo iskopati bunar pitke, zdrave vode u samom selu. Imadu župou i obdniku dateraju; ali što im obje dateranje koriste, kada se radi malo krovovah amo malo sakupi voda i tako im obdnika dateranja jedva jedvice dava jeseni dosta vode, da njom poljevaju drovu za bevandu?

Ne tajimo, da imadu i bunar za žimovodom odaljen pol ure od sela, ali je njegova voda sad zanje sad više slana, da ju nemožeh niti piti niti u njoj sođivo kubaći.

Ako su sada dvie mogućojše obitelji, po pol ure šaleko od Štinjača, iskopale bunaro, nebi li Štinjačani jeden iskopali u istom pravou, da bi tada mogli svoje dušogaišete živdi prodati, koje sada oko sela brato i svojim neugodnim glasom usnomiruju? Bio bi im pri tom bez drojbe na ruku i gosp. kotarski poglavar, jer bi to bilo i na korist carskih četa.

Mielimo uvijek božjom pomoću, da onda nebi ova podobna uz zdravu vodiu trošila za svoje siromašne bolnike na godinu 300 for. (tristot foriuta) kako je tu do sada morala, se Ijekarije i sa g. ljednike. Neka nam bratja oprosto, ako im kao prijatelji puka nepokon savjetujemo, da nežote li se ova puljaka sela u polukrugu, počamši od Premature do Fasano upropasti, neka se brateki alože te neka mielie, kako bi našla sva ukupno jednoga skupnoga ljednika sa sjedištem u Puli, da bi tako manje trošila i bolje bila u bolesti gledana.

Brojevi neka otvore slijepim očli. U ovo doba sveobedč komešanja medju istarskim Talijani radi dvojezičnih napisah, čini nam se unjestno probčići našim štateljem statističke podatke o pučanstvu u pojedinih sudbenih kotarih Istre. Prije svega opaziti nam je, da je službena statistika, iz koje ove podatke cripimo, sastavljena po osobah, koje stalno nebi-

jahu Hrvatom Istre prijazne, što nam svjedoče nekoji sudbeni kotari, gdje se iskazuje Hrvate naprama Talijanom u manjinu, akoprem smo svjedočeni, da će kod budućeg brojenja, osobito ako dođu obdina u naše ruke, u istih broj hrvatskih žitelja znatno poskočiti. Sada ovo nekoliko podataka iz statistike g. 1890. Okružni sud u Rovinju broji 11.041 Talijana i 3081 Hrvata; *Koparski* sudbeni kotar pako 14.918 Talijana, 23.042 Slovenaca i Hrvata; *Buzetski* 996 Talijana i 15.390 Hrvata i Slovenaca; *Piranski* 15.918 Talijana i 2885 Slovenaca; *Creski* 2166 Talijana i 5900 Hrvata; *Lošinjski* 4921 Talijana i 6559 Hrvata, *Krčki* 1616 Talijana i 18.212 Hrvata; *Labinjski* 4946 Talijana i 9771 Hrvata; *Pažinski* 1787 Talijana i 24.392 Hrvata; *Bijski* 17.694 Talijana i 545 Hrvata; *Motovunski* 10.336 Talijana i 7691 Hrvata; *Porečki* 7641 Talijana i 4592 Hrvata; *Vodnjanski* 5568 Talijana i 9354 Hrvata; *Puljski* 18.690 Talijana i 1.321 Hrvata; *Rovinjčki* 1833 Talijana i 3060 Hrvata; *Podgradski* 24 Talijana i 16.267 Hrvata i Slovenaca; najposlie *Voloski* sa 708 Talijana proti 26.049 Hrvata. Kako već spomenusmo, ovaj službeni popis nije za nas Hrvate mjerodavan — budući da znaedno, kako se je popis vršio — u ovom slučaju pako mora biti, to na njega upozornimo sve vikače talijanske stranke, osobito one u Kopru, da se obavieste, te neka jednōč sn oviml brojevi računaju, odnosno neka neobsanjenju prostotu.

Škole u Austro-Ugarskoj. Pod krunom našega vladara broji se 36.680 pučkih škola, u kojih ima 93.394 učitelja i 6 milijuna djece. Učiteljstva (preparandija) imade 147 sa 1713 učitelja i 14 hiljada učenika (koji uče za učitelje). Gimnazija i realka imade 446, na njima 6113 profesora, a učenika preko 90 hiljada. Sveučilišta imade 11 u Beču, Pragu 2 (njemačko i česko), Pešti, Gracu, Lavovu, Krakovu, Insbrucku, Kološvaru, Zagrebu, Cernovici. Na njima 1190 profesora i 19 hiljada učenika. Vinarskih škola imade 7 (Beč, Pešta, Prag — česko njemačko — Brno, Grac, Lavov), sa 264 profesora i 3 hiljade učenika. Drugih trgovačkih, sumarskih, pomorskih, obrtnih škola imade 1526 sa 8193 učitelja i 147 hiljada učenika.

Natodno gospodarstvo.

Kopriva kao lek. Iz Valpova javljaju, da je ove godine udarila kap Evicu Cveniđ 70 godina stari i Mariju Veseliđ 75 godina stari. Prva je mršava, a druga je okrupna. Cveniđku je kap udarila početkom junja, a Veseliđku u agustu. Objie su bile nemoćne na lievoj strani, a ruka i noga omrtvila. Covjekoljubivi starina ljecnik valpovački Eduard Sieber izlježio je objie sirote naravnim ljekom, te ga preporekao svim siromahom. On je dao bolestna uda svaki drugi dan koprivom sibiati i natrti, pak je postigao, da su objie bolestnice ozdravile tako, da mogu ruke i noge rabiti. Jednostavna naša kopriiva ima dakle više ljekovitosti nego li drugi najskuplji ljekovi.

Brzjav „Naše Sloge“.

Iz Opatije brzjavljaju nam danas: Hrvatsko sloveneke gospodarske zadruge Istre i zastupnici na istarskom saboru i na orovinskome vieču jučer razpravili u „Zornu domu“ u Opatiji obširnu spomenicu na Njegovo Veličanstvo, koju ima podastrieti posebnu deputacija.

Poziv.

Krčka kotarska gospodarska zadruga držati do svoje glavnu skupštinu dne 22. novembra t. g. u 10 sati prije podne u Dobrinju, na koju se ovimo p. n. gg. članovi uajljudnije pozivlju.

- Dnevni rod:
1. Pozdrav predjednika.
 2. Situajno ova je na zapisnik zadnje glavno skupštinine.
 3. Izvješće tajnika o djelovanju zadruge.
 4. Izvješće blagajnika.
 5. Imenovanje stalnog nadziratelja za zadrugni vet.
 6. Proračun za godinu 1895.
 7. Izbor pregledatelja računa i odbora za upravu vrtu.
 8. Inii predlozi.
 9. Zadržavanje poljodjeljskih uprava i orudja.

„Kotarska gospodarska zadruga“
Kek. 4. novembra 1894.
Dr. Vitezlić, predjednik

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica. sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste

Schivitz & Comp. (Živie i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.
Spomenuto štrcaljke razasliju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

FILIJALKA

G. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovinu in obrt v Trstu.
Novci za vplaćila.

4-dnevni odkas 2 1/2 %	30-dnevni odkas 2 1/2 %
8- " " 3 1/2 %	3-mesečni " 4 1/2 %
16- " " 4 1/2 %	6- " " 5 1/2 %

Za pisma, kojima se morajo isplaćati v sedanjih bankovnih avstr. vellj, stopljo nove obratno tako v krcopat s dnom 4. februnjarja, 6. februnjarja in odnožno 2. marca t. l. po dotičnih obavah.

Okrožni odred.
V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V naplaćenih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trojova, Roko kakor za Zagreb, Arad, Blowitz, Gahlonz, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuo, Reichenberg, Saaz in Solngrad. — h r e z troškova.

Kupnja in prodaja
vrednosnih, diviz, kakor tuđi vnošenje kuponov 24-22
pri odbitku 1% provisija.

Predumi.

Sporejamo se svakovrstna v plaćila pod ugodniml pogoji.
Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprejam kredita v Londonu ali Parisu, Berlinu ali v drugim mestih — provisija po pogodbi.
Na vrednosni obrvoti po pogodbi.
Vložki v pohranu.
Sporejamo se v pohranu vrednosnih papirjih, zlata ali srebrni donar, inozemski bankovni itd. — po pogodbi.
Naša blagajna isplaćuje nakaznice narodne banke Italijanske v Italijanskim frankih, ali pa po dnevnom kursu.

Trst. 31. januarja 1894. 2-24

DOMINIK LUSIN
u Kopru
preporuča voliko svije skladišče raznovrsnog llesa, kao: greda, dasake, murale, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd. Naručbe ovrhava točno i po najnižjoj cieni. 24-10

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se narudi po pošli.

Ubalđ pl. Trnkóczy,
ljekarnik pokraj viešnice u Ljubljani
prepor. čen
Marijajelske kapljice
za želuđac.
1 bočica 20 nrč., 6 for.
1-30, 8 uceca for. 4-80
Otvaranjače ili želuđac oštatače kruglice.
Skatuljica 21 n., 1 omet
na 8 skatulja for. 1.00.

Za prsa: Plantaini zeljasten list protv travnu sluz i olakšuje bolost onoliko kod kađja. 1 bočica 66 nrč., 6 bočica for. 2-50.
Za trganje: Ovet proti trganju (Steht- ojekt) olakšuje i otdravnjuje trganje u kručih, nogu i rukuh. 1 bočica 60 nrč., 6 bočica for. 2-50.
Svi ovdje navodeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubalđ pl. Trnkóczy
u Ljubljani pokraj viešnice,
te se svaki da po pošli razasliju.

Pomada „Phönix“

na zdravstvenoj izlozbi u Buttegartu god. 1890. odličnomo jest uđiođ istarskih izrida i kruz tisuću zahvalnica priznaju jedino postojede u istinu restau i naškod- ljlivo sredstvo, kojimo se kod gospodija i gos- podoie piina i bujna kosu postizava te izpadanje vlasu i drugo od- ranjuje. Uporabljajem iste pu- mande postizavaju još sasna mladi gospodički žvrate brkove. Jamči se za uspioho i noškodljlivo. Kutijlca 80 nrč., sa pošton. (dvocecem ili us gotov novaco) 80 nrčolca.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modella, telefon 334 — Trst.
Pastilje (sladčice) iz katrama
Izvistno djelujuće sred- stvo proti djevljuće prslju želuđca, akutnim i kronič- kim bronkinit. začetkom sušice, plućnom kataru i mješuru, dihanju, kašlju nezvoznom i hripavou iz- lječi se u kratko vrijeme na jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u Ljekarui Prendini u Trstu
I kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.
Ciena jednog skat- ulji sa naputkom 40 nrč.

Sve strojeve za gospodarstvo.
Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANJE raznih sustava

HIDRAULICKIH TIESAKA
diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, bučnadi itd. Nove štrcaljke proti mldevu *Vegeto- morel-ove vrsti*, samoradne štr- caljke proti mldevu sa ba. rom pomoću zračne sisaljke. Sprava za grijanje vina, kuhanje, za trieb- ljenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruzu, triere, mlata, mlina za čišćenje žita ošidno.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojako strojeva itd. sve uz najjeftinije cieni i pod najpovoljnijimi uvjetii pošlji za jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49
Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko- njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. Traži se preprodavaoec. **Upozoruje se na patvaranja.**